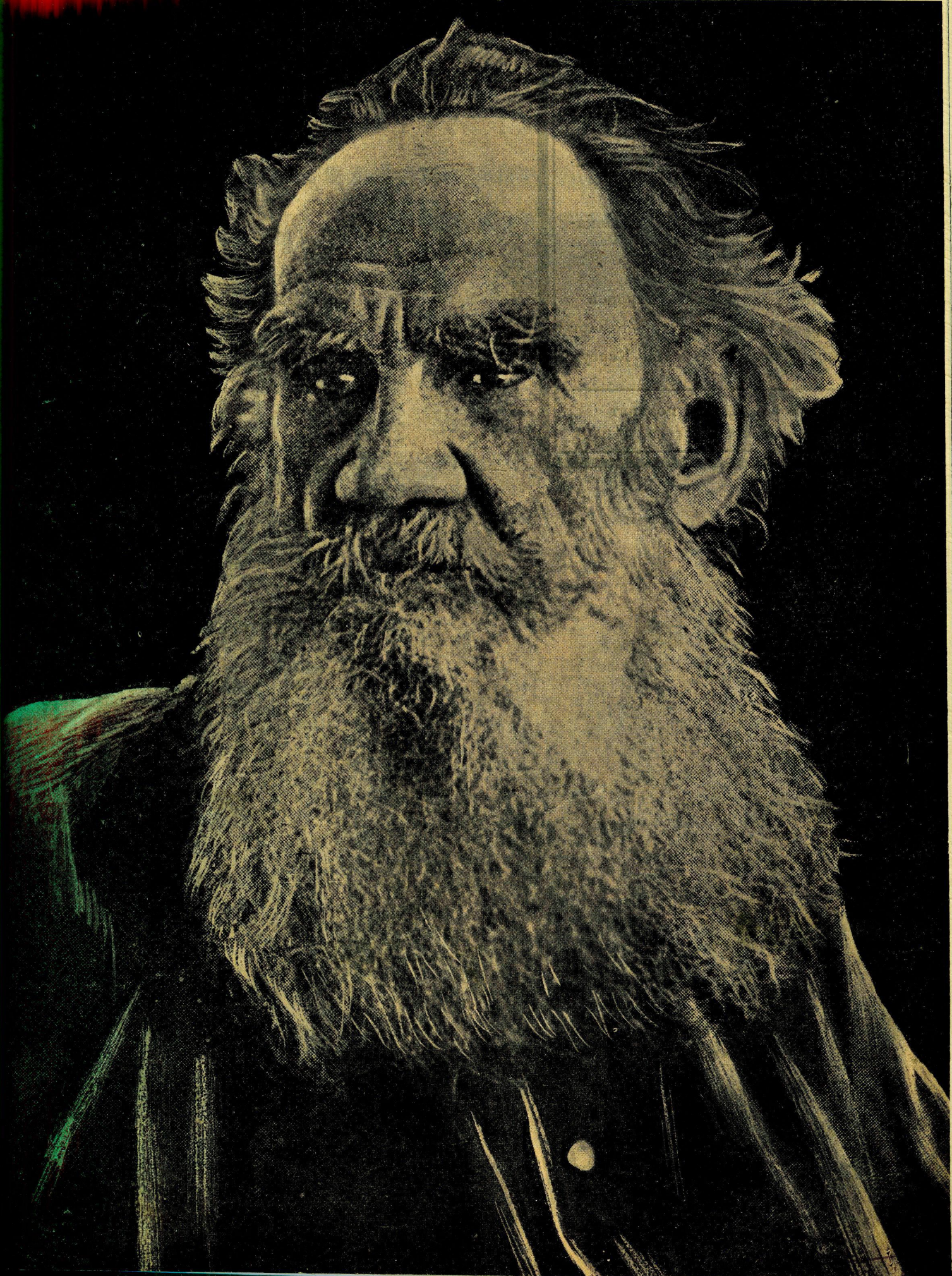

З М І С Т

**До 100-річчя з дня народження
Л. М. Толстого**

На далекий схід **А. О-ко**

Урожай.—фото-етюд . . **С. Криги**

Думки про Л. М. Тол-
стого Проф. **М. Са-
марін**

Червонопрапорна
комуна **Ол. Лашка-
рьов**

Чужоземні новини.

Боротьба за врожай **М. Огурдов**

Сторінка гумору й сатири—**Келлог**

Гадюча „вілла“ . . . **Ол. Корсун**

**На обкладинці портрет
Л. М. Толстого**

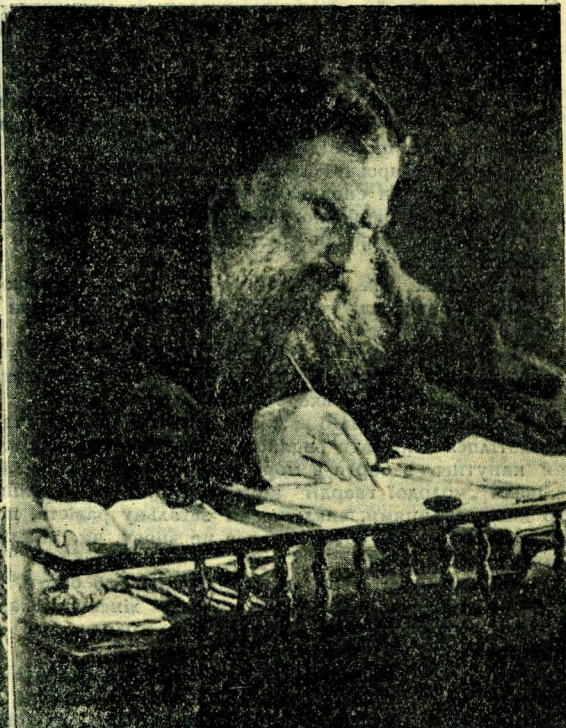
№ 37
9-го вересня
1928 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

ДО СТОРІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЛЬВА ТОЛСТОГО

Зверху — будинок в Ясній Полянці, де жив і працював Л. М., березова лавка, що її зробив Л. М. На ній він писав свій роман „Анна Кареніна“; Софія Андріївна Толстая. Праворуч, зверху — Л. М. у своєму кабінеті; внизу — Ясна Поляна. Липова алея — одне з найулюбленіших місць Л. М.

НА ДАЛЕКИЙ СХІД

Вражіння А. О—ко

фото „Раму“

У морі

Високими колами здіймалися хвилі. Казково виблискувала червоно-золота дорога, що простягалася в той бік, де висіло сонце, що оце тільки вискочило з глибини морських вод. З трьох боків нічого не було видно, крім безкраїх, синьо-зелених широт. Тільки з правого боку, десь далеко, манячили якісь чорні горбочки. Це сумна, вимучена неймовірною працею—Корея.

Три доби ішов наш пароплав і три доби тяглася корейська земля.

Іноді пароплав наближався до берегів і тоді ми бачили безліч парусних човнів. Це — корейські рибалки. Вони близько підходили до пароплаву, випростувалися, махали руками і про щось довго та голосно кричали. Радянський червоний прапор приваблював їхню увагу.

Пароплав трохи похитувало, драма що

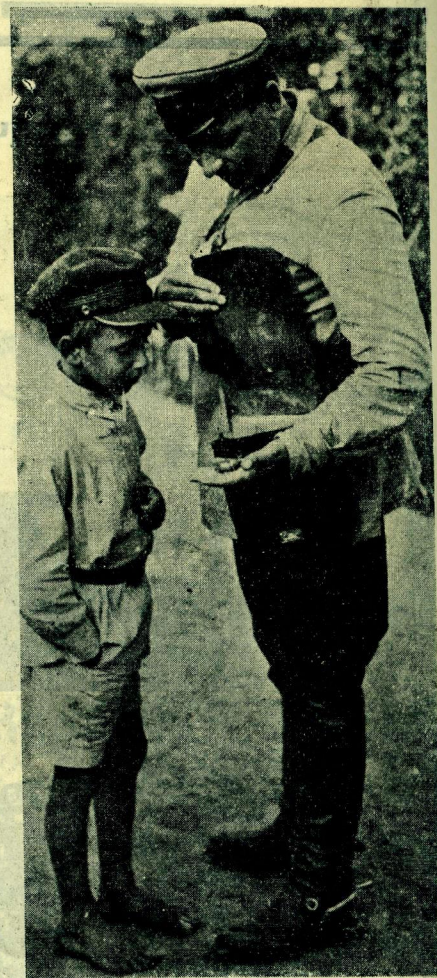

фото „Раму“

стояла тиха, тиха погода. З цього приводу помічник капітана жартував: „Цей пароплав политує власні брижі, так що не дивуйтеся“.

А капітан, веселий датчанин, лякав пасажирів, кажучи: „Буде велике чудо, як що ми не підемо на дно“.

Виявляється, пароплав мав 40 років віку, чимало разів одробив свою вартість, не один хінський буржуа нажився на ньому. Пароплав змінив безліч державних прапорів, поки, кінець-кінцем, його не зафрахтувала Радторгфлота і він не прикрасився більшовицьким червоним прапором.

„Хайтан“ ходив на Камчатку, на Сахалін, двічі одробив фрахт і тепер ішов до себе на батьківщину, щоб, можливо, надовго розпрощатися з більшовицьким прапором.

Ішов він не поспішаючи, повагом, робив 9 вузлів. Команда складалася геть чисто з хінців, що діставали від 6 до 15 карб. заробітної плати на місяць. Але, не зважаючи на це, вони були веселі. Борюкалися, грали в хінське доміно, звязували робітників-підлітків і реготали до сліз, дивлячись на знесиленого юнака, що не хотів просити ні в кого допомоги і намагався визволитися власними силами.

Над першою класою росташувалися студентинці, що поверталися з СРСР та інших європей-

СІМ ДНІВ ми сиділи в поганенькому готелі, чекаючи на пароплава, і сім липневих днів були похмурі, ішов дощ та були тумани. А тумани у Владивостоці бувають не гірші від лондонських. І коли нам надокучило чекати, і коли ми втратили надію виїхати взагалі, в цей час увесь Владивосток, що не встиг висохнути від нічного дощу, засяв червоним емальованим сяйвом від ранкового сонця, що дуже вже смачно посміхалося.

До півдня по розпалених тротуарах не можна було ходити. Спека стояла неймовірна.

Товариш, що повернувся з порту, приніс нам радісну звістку: ввечері на Шанхай іде пароплав „Хайтан“.

Товариші, які проводили нас, стверджували, що в Китаї нас неодмінно уб'ють, що ми не повернемося. Така заява мимохіть викликала почуття якогось остраху, але все ж ніхто з нас і гадки не мав про те, щоб відкласти подорож.

Біля пасажирської пристани стояв невеличний пароплавик. Уздовж пристани сновигали взад та вперед пасажирі і на їхніх обличчях було написано: „швидче б уже, насточортіло“.

Зрештою, прийшли представники перепускного пункту і почалася посадка.

Коли всіх уже посадили, прийшов представник Держбанку і обміняв радянські гроші на мексиканські долари і японські йени.

Пароплав повільно відійшов і в супроводі радянського катера, вийшов у чисте море. Позаду залишився осяєний, як розірваним намистом, півколом, Владивосток.

Стало сумно. Що далі ми відходили від міста, то більше не хотілося залишати радянську рідну землю. З'явилося бажання кинутись з борта в море і пливти, пливти, назад туди, де с'ївали „молодої гвардії“ комсомольці, з барабанным боем, гордо йшли вулицями, викликаючи загальну радість, піонери.

Чи скоро ми побачимо все це знову, чи, можливо, не побачимо ніколи... Ох.

Морські хвилі з шумом розбивались об борти, рівномірно стукали машини, — здрігався старий хінський пароплав. На чардаці сновигали сині люди, що проголошували незрозумілі нам звуки. Навколо темрява.

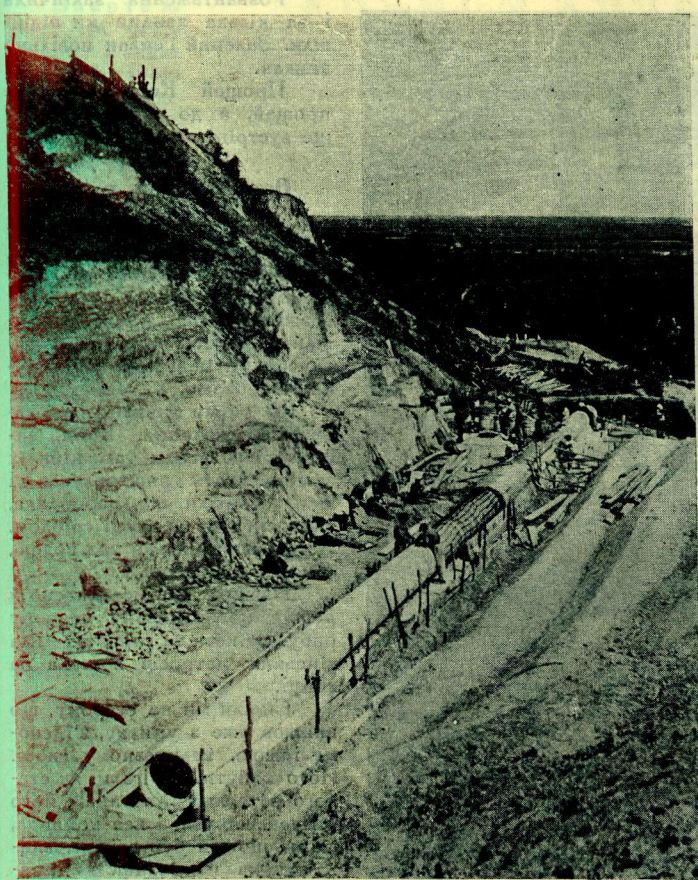
Ми довго залишалися на чардаці, обершися на борт і мовчки дивилися у темну далечність, так, ніби кожний хотів у цій німій темряві вгадати, що на нього чекає в казковій країні—Хіні

Прощай, Радянська країно!

Піонери в таборі

фото „Раму“

Громадські роботи в Києві. Дренажують вулиці

ських країн. Хлопці дуже веселі співали „молодої гвардії“, хінськими словами, але на радянський мотив, палко і довго сперечалися на політичні теми. Студентки-хінки, мало не всі були одягнуті й підстрижені по комсомольському.

Два студенти мене впізнали і ми розговорилися; вони мене бачили в університеті Сун-Ят-сена. Почалася палка суперечка про опозицію. Один з них своїми поглядами приєднувався до опозиції в хінському питанні, другий був цекіст.

Я відігравав роль довідника. Вони частенько плуталися в суперечностях між ЦК та опозицією, тоді я пояснював і суперечка точилася далі.

Дзвінок, ми йшли обідати. Чардак, море, сніданок, обід, вечір, суперечка, звязаний хлопчик, „молодая гвардія“, невелике похитування пароплава, „Ріга“ найслабших, безкрає море і так день за днем.

Гензан

Ранок. Густий туман. Хвилі бурі та пологі незграбно неслися взад та вперед. Пароплав стояв.

Запитуємо помічника капітана: „Що сталося?“

Виявляється, ми повинні зайти до корейського порту, скинути кілька тисяч пудів проса. Але через те, що йти доводиться крізь цілий натовп островків та скель, і в туманній погоді можна не примітити будь якої скелі, або надводного каменю, то капітан вирішив почекати, доки розвіється туман. З-годину-дві туман справді розвіявся і „Хайтан“ незграбно поплив, проходячи між скелями. На рейді кинули якір. Підїхав катер з поліцією та медперсоналом. Наказ вишикуватися всім в один шерг для огляду. Підїшов лікар, низенький японець, одягнений на європейський лад. Він брав ліву руку і не більше, як три секунди держав у своїй руці. Правда, біля деяких жінок затримувався в десять разів більше і обличчя його було не серйозно-ділове, як біля чоловіків, а широка посмішка і очі йому блищали. Найбільше нас цікавила справа про одвідини Гензану. Після кількох днів перебування в

морі, дуже хотілося походити на твердій землі. Але ми гірко розчарувалися: портова адміністрація з директиви міської влади, сходити на берег заборонила всім, крім капітана та його помічників.

От ми й біля причалу. Спущено східці. Першим зійшов помічник капітана, службовець Радторгфлоти. Ми всі на чардаці. Кричимо:—Ну, як? Земля тверда?..

— Нічого, твердувата, ноги не грузнуть, відповідає веселий помічник.

Заборонене—завжди солодке.

Коли б не було заборони, можливо, що такого печучого бажання зійти на берег не було-б. Всі проклали Японію та всіх японських урядовців, а я, грішним ділом, згадав партизанські „молитви“, усіх богів і про себе пустив їх у Мікадо та його урядовців. Але це, як виявилось, ані трішечки не допомогло нашому лихові.

Біля самого борту, виріс кіоск із садовою, кондитерськими виробами, сигаретами, пивом, фруктовими водами, галантерейним крамом, канцелярським приладдям, то-що. Цілий тобі „ГУМ“.

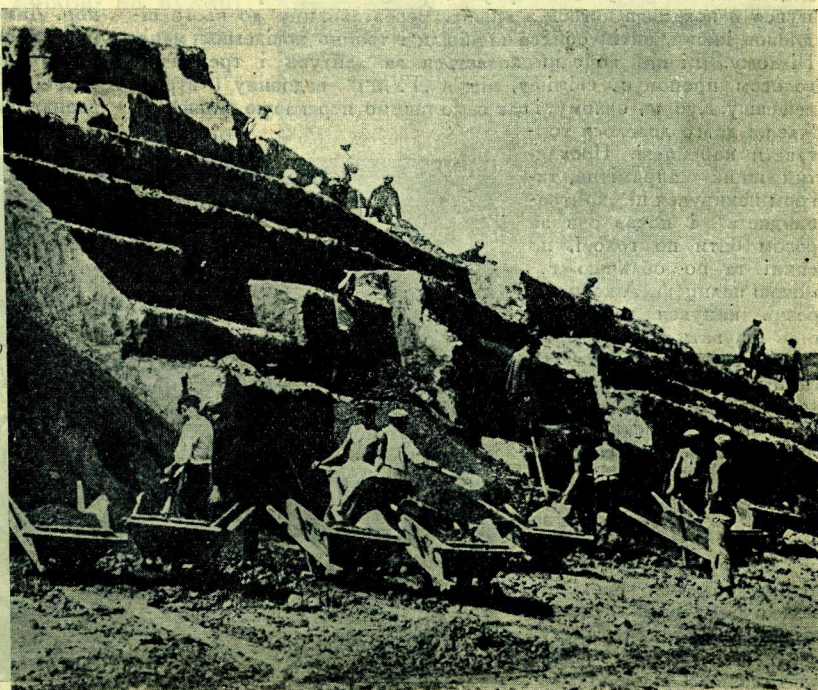
Будь ласка, підходьте до борту, нагинайтеся, покажіть пальцем на те, що вам треба, і старий японець, що прикрив свою голість тонким халатом, візьме зовсім іншу річ і піднесе вам до носа. Ви знову щось скажете і негативно похитаєте головою. Тоді він візьме ще щось, знову не те, що вам треба, ви знову хитаєте головою і белькочете аж доти, доки він випадково не візьметься за потрібну вам річ. Тоді ви гаркнете, як півень і купівля може статися. Старий, що продав в кіоску, видно із старих шпиків,—через те, що коли він іде кудись, шпик, приставлений до пароплава, його заступає, і навпаки.

Я не витримую. Набираюся нахабства і сміливо сходжу на берег. Мене ніхто не зупиняє. Ходжу назад і вперед, підходжу до кіоска, купую пляшку японського пива, тут же випиваю. Купую сигарет, відмовляюся від здачі 10 центів і старий та шпик дарують мені посмішку. Гуляю собі півгодини. Ніхто мене не зачіпає. Те ж саме намагається зробити інший пасажир, але не встиг він зійти, як до нього підбіг шпик і попрахав повернутися на пароплав.

Корейці

Ні серед портової адміністрації, ні серед поліції та урядовців ви не зустрінете жодного корейця. Ця робота в Кореї не для корейців. Але зате всі портові вбиральники—корейці. Всі рикші (людина-коняка) теж корейці і серед них нема жодного японця. Якщо ви голосно кахикнете і побачите поперед себе раптом зігнуту людину, будьте певні, що це корець, який чекає вдару. Японець не зігнеться. Він обернеться, прижму-

фото „Раму“

Громадські роботи в Києві. З'єднують околиці міста з Пегрівкою

рять очі й уважно подивитися на вас, а то підійде і чемно скаже: „Тут кашляти так голосно не можна—штраф заплатите“.

Корейські вантажники — найпохмуріші з усіх вантажників на всьому світі. Ось чотири з них з гачками на невеликих палицях. Чотирма гачками підхоплюють п'ятипудовий лантух, разом знімають і кидають на спину чергового вантажника; той рисею біжить, всі тоненькими голосами співають свої сумної трудової пісні:

Гетчик
Геца.
Гетчик
Геца.
Гетчик
геца,
геца,
геца,
Гец.

І коли чуєш цю пісню і бачиш, як вони бігають, обдихаючись потом, від жалю болить серце.

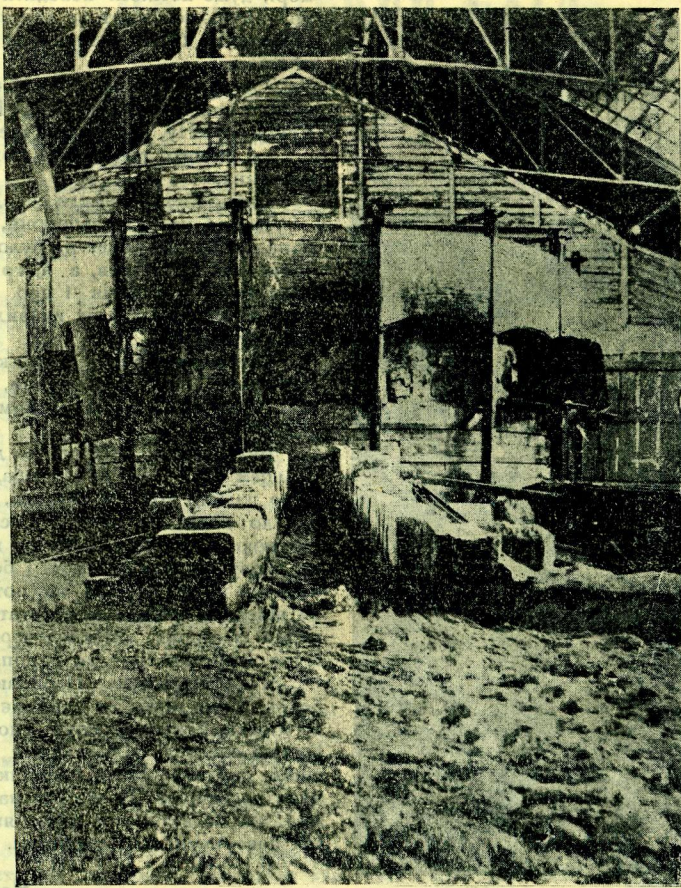
Шпик побив корейця

О 10 годин вечора, а біля нашого пароплава метушня. На двох стільцях сидять шпики. Ходять жандарські офіцери, японські буржуйчики та чинуші, що прийшли подивитися на більшовиків. Щоб ближче роздивитися більшовиків, послабили режим. Нам дозволеноійти з пароплава, але не відходити далі як 20 кроків від нього. Деякі з офіцерів починають розмовляти ламаюмо руською мовою. Це ті, що були на радянському Далекому Сході, під час японської окупації. Розмови на нікчемній темі, про красу природи, про руських жінок та про дешевизну пива і птишиного м'яса. Найбільша метушня біля „ГУМ'а“.

А з другого кінця пароплава, слабо освітленого через складені в кагати лантухи, визирнув кореець. Він широко посміхнувся й поклав когось з наших. Через хвилину до нього підійшов інший, потім обидва відійшли і таємно повідомили мене. Підхожу. Білий кореець ховається за лантухи і тремтячим голосом пропонує, свіжішу, ніж в „ГУМ'і“ садовину і втричі дешевшу. Купую, одхожу, і так само таємно переказую дальшому. Але не довго довелося торгувати корейцеві. Проклятий шпик закримітив, тигром накинувся на „контрабандиста“ і почав раз за разом бити по голові, по спині та по обличчю гумовою палицею. А коли кореець кинувся до ніг і став ділувати чоботи, шпик з усієї сили почав бити ногами в груди та боки. Коли кореець перестав ворухтися, шпик перекинув ногою корзину з садовою і всі, до останнього померанцю, ростоптав. В цей час кореець очунав, поліз за лантухи і зник. Шпик вийняв носову хусточку, витер піт з обличчя, спокійнісенько розвівся на своєму стільці й закував сигарету.

Ранком тривало розвантаження. Дзвеніла тужним плачем пісня вантажників.

фот. Миколи Бондаренка

Мереф'янський шк'о-завод

мітно жовтіти. Назустріч усе частіше йшли величезні морські пароплави. Всі пасажери були на чардаці.

Ось мимо проходить пароплав під японським прапором. Десятки біноклів спрямовано на „Хайтан“. Всього чардак успанно людом. Хочеться крикнути щось таке дуже, щоб затремтів, або упірнув у воду їхній пароплав. А спереду знаходиться величезна біла хмара. Вдивляюся—майорить американський прапор. Димок уквив всього „Хайтана“, так, ніби навмисне виплюнув велетенські чорні хмари, щоб не бачити осоружного йому червоного прапору.

Обабіч з'являлися пароплави різних держав. Я налічив їх дванадцять. Всі вони йдуть з Шанхаю, чимало з них майже порожні, наслідок бойкоту японських товарів. Море стало яскраво-жовте, вода нагадувала рідку гірчицю. З правого боку, на обрїю, ледве можна було відрізнити темно-сірі береги великої Хіни. Що там на берегах? Яке життя? Які люди?

Перше, що собою уявляє Велика хінська стїна, потім чудо-канали, плавні будиночки, рикші, революція, південь—північ.

Чжан-Цзо-лінь... Чан-Кай-ші... інші... інші... інші... Хіна... казкова країна, п'ятитисячолїтня культура. Це ж не аби-що!.. 450 мїл. народу. Певно дужа нація коли в вій ростанули манчжурі.

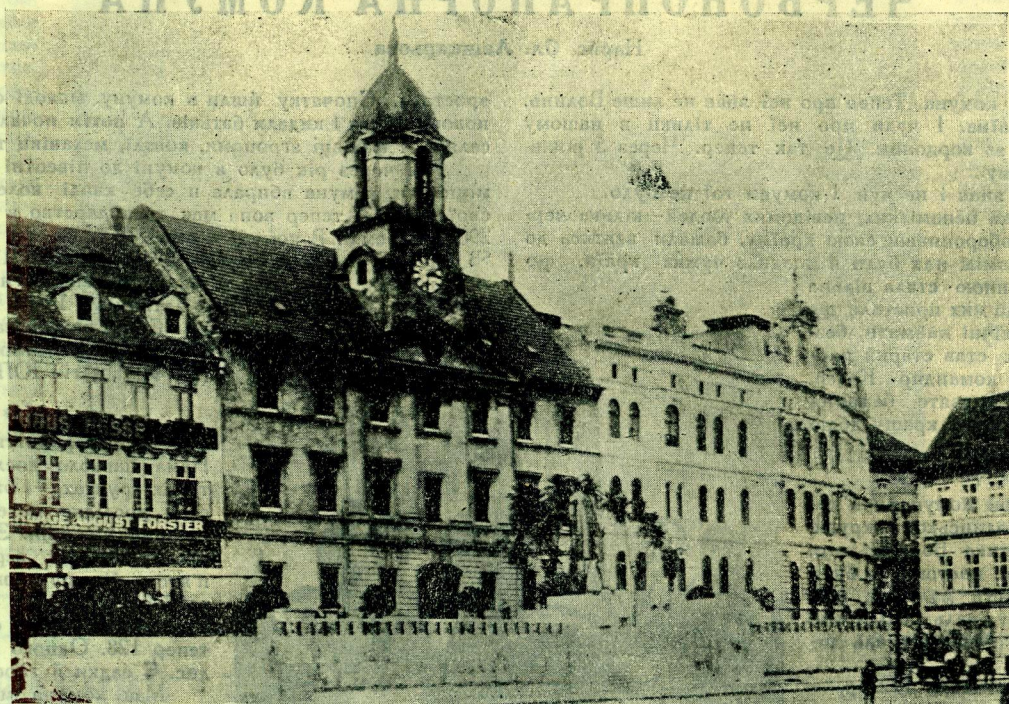
Цїлі народи, цїлі нації потонули в цій біологічно сильній нації і зникли з землі.

Вессоюзна спартакіяда. Узбечки в гуртожитку

Звертаю увагу на своїх сусідів. Обидва студенти напружено вдихаються на берег. Очі їм горіли незвичайним вогнем. Говорили вони незрозумілою мені мовою, але я легко відрізняв інтонацію їхнього голосу від учорашинього. В цій інтонації почувалася ніжність і неосяжна радість. Мене вони більше не помічали. Це не радість тих, що повертаються на батьківщину. Вони обидва комсомольці й родина з них зі мною одна. Ні, тут щось дуже від батьківщини тут — культура.

Хінська культура протилежна європейській культурі. Те, що європейцю добре й красиве, хінцю — погане й безладне. „Не мистецтво — європейські співи, що нагадують рев корови. Ось хінські співи, — притиснутим тоненьким, як шовкова нитка, голосом, ось це мистецтво“, — говорять хінці.

Муніципалітет м. Тепліца (Чехо-Словаччина) запросив команду „Красіна“ на відпочинок, після закінчення експедиції

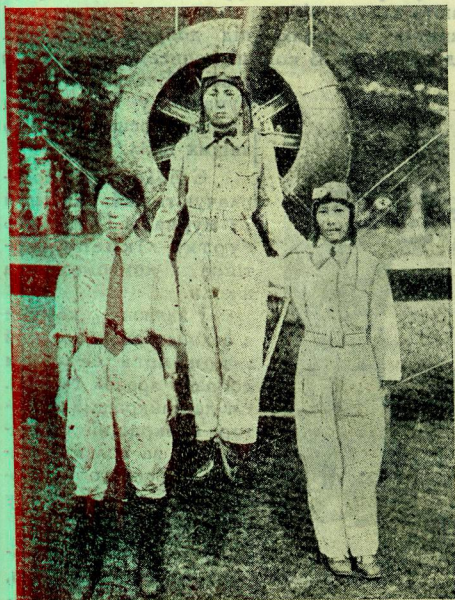
реносять його до своєї великої країни. Але вони не позбавилися своєї культури й не переварилися в культурі європейській. І чимало, мине років, аж поки зітреється грань між цими двома культурами...

фото „Ратау“

А коли я слухав хінського Шаляпина, то, як я не намагався, не міг позбутися аналогії до нявкання кішки і так само мав „насолоту“. Можна навести сотні прикладів з побуту, мистецтва, літератури, морали та інше де наші почуття та розуміння діяметрально протилежні хінським. І ось це, а не батьківщина, змушує битися серця молодих хінців, що на якийсь час відірвалися від того, чим вони жили все своє молоде життя й знову повертаються до нього. Вони були в країні диктатури пролетаріату, вони пройнялися досвідом Жовтневої революції і пе-

ЖІНКИ СУЧАСНОЇ ЯПОНІЇ

Минає той час, коли жінка японка заробляла на шлюбній проституції, коли непристойно було йти з жінкою на вулиці чи приймати гостей при жінці. Жінка-японка вчиться в американських університетах, вправляється у спорті, кваліфікується на техніку, механіку то-що. Але ще й досі вражають контрасти. Несмілива істота, слухняна жінка свого чоловіка, що живе у гніздечку і задовольняється з таких розваг як співи дикад (двіркунів), співо-чих комах; в спеціальних крамницях в клітинках продають цих комах, — діловито й уважно вибирають їх жінки — їх життя також подібне до комашиного... На її місце іде жінка-авіатор, вчений, спортсмен.

Японська авіаторка (посередині), що взяла верх у повітряних перегонах в Японії

Японка вибирає співочих комах у вуличній крамниці

ЧЕРВОНОПРАПОРНА КОМУНА

Нарис. Ол. Лашкарьова

КСАВЕРІВСЬКА комуна. Тепер про неї знає не лише Волинь, а й уся Україна. І чули про неї не тільки в нашому Союзі, ба навіть за кордоном. Це так тепер. Через 5 років. А тоді, 5 років тому...

Тоді ніхто не знав і не чув. І комуні тої не було. Зібралася купка непомітних, невідомих людей—кілька червоноармійців, що оборонивши свою країну, бажали взятись до мирної праці. З поміж них були й люди з чужих країн, що для них батьківщиною стала вільна радянська земля; до них пристали ще кілька чоловіка—вічні наймити, бездомні. На чолі їх став старий партієць—червоний командир Калер. І всіх об'єднало завзяте бажання вперто робити і здобути кращу долю собі і людям.

Осіли ці перші комунари в колонії Ксаверіві, Волинської округи, — в маєтку поміщика Борківського.

То був уже не маєток. То були страшні руїни: шість мало не цілком зруйнованих будівель. Земля вже вся позаростала бур'янами, стала ди-чавіти.

Це було 10 листопада 1922 р. — день, коли кінець-кінцем по довгих блуканнях і митарствах, комуна затвердили.

Ледве перебилися через зиму комунари, працювавши по наймах в околицьніх глотаїв, аби тільки з голоду не вмерти. А навесні взялися до роботи.

Було їх тоді вже 15 комунарів. Землі одержали 83 дес. А майна й реманенту мали всього двоє коней, що од вітру валились, стару, ледве живу корову, одно поросятко, стару молотарку, плуга і половину воза.

Та ще й земля така погана. Грунт — глеюватий супісок, ще й виснажений до останку. А гною нема. До того ж скрізь мочари і болота.

Тяжко. Не сила десь-то буде впоратись.

Було колись у маєтку щось до 4 дес. хмільника. Та тільки хмільника того були занепастили так само, як і весь маєток. Проте, комунари взялись до хмільника, бо це була єдина їхня надія. То була шалена робота. Приходилося людям разом з кіньми запрягатися в плуга. Працювали від світанку до ночі, весь час напівголодні.

Околицьні селяне просто таки з них глузували:

— Ото дурні. Це ж, як решетом воду носять. Не буде нічого з їхньої „камуні“.

Одним одну десятину хмелю вдалось тоді підняти комунарам. Проте хміль вийшов найкращий у районі. Продавши хміль, уже купили 14 коней, 20 корів, сепаратора, маслوبيрку, свині, вози.

Це була перша перемога ксаверівських комунарів.

І стала комуна що раз міцніти й числом

зростати. Спочатку йшли в комуну молоді селяне, що хотіли нового життя і кидали батьків. А потім почали вступати і літні селяне, і фахівці агрономи, ковалі, механіки та інші.

Вже через рік було в комуні до півсотні чоловіка. І от, міцніючи, комуна вбирала в себе кволі колективи, закладала свої філії. А тепер вона має господарство в трьох районах—290 дес. землі. В комуні є вже 172 їдців—70 чол., 49 жінок і 53 дітей. З поміж комунарів 134 українців, 12 росіян, 8 поляків, 7 євреїв, 4 німців, 3 латишів, 3 латвінців і 1 чех.

фото Л. Гемера

Є при комуні партійний осередок (34 чол.), комсомольський осередок (53 чол.), загін ЮП (22 дітей).

* * *

Треба перемогти неродючі ґрунти. Нема навколо дослідних установ на таких ґрунтах,—і от комуна закладає своє дослідне поле. В комуні 8-ми пільний сівозмін. За 5 років комуна стала засівати зерном мало не в п'ятеро більшу площу, корнеплодами в 12 разів більше. Під інтенсивними культурами була одна десятина, а тепер 128. Одного хмелю є вже 12 $\frac{1}{4}$ дес. Є садки й городи, є пасіка.

Має комуна маслоробню (аж 8 філій по селах!). Свої корови — виключно молочні, голандської породи, червоно-білоголові.

Комуна також виховує бичків, що потім здає колективам, артілям, т-вам. Свинарство — племінне. Поросят забирають селяне, а далі — комуна вже склала угоду — постачатиме породистих свиней на всю округу.

Коней замінили трактори. Вже є 3 „Фордзони“ і ще замовили два. Є молотарки, сіялки, трієри, снопов'язалки, жнивварки, косарки, віялки, січкарні, локомобілі—всього не перелічиш—на десятки тисяч. Є при комуні 3 млини (з них 2 парових), маслоробня, лісорізня, кузня, столярня, швальня, чоботарня, пральня; 25 нових будівель оцінено в 125 тис. крб.

* * *

Дружно живуть комунари—єдина трудова сім'я. Харчуються спільно. Всі мають все потрібне.

Діти змалечку живуть в яслах, під добрим доглядом. Годують їх окремо від дорослих. В комуні неписьменних немає зовсім. Вчать діти комунарів у школах, а здібних посилають і до вищих шкіл.

Є бібліотека, передплачують 24 газети й 29 журналів. Працюють гуртки лікнепу, партійна і комсомольська школи.

І зв'язок у комуни з селянством непоганий і допомога селянам добра, і зразок гарний. От де найкращий агітатор, найкращий пропагандист за колективізацію сільського господарства, за суспільну працю, за соціалізм!..

Не дурно ж польські гості, робітники, на чолі з тов. Сохацьким, комдепутатом сесії, відвідавши Ксаверівську комуну, сказали

Секретар Волинського окрпарткому тов. Левицький передає ухвальну грамоту комунарам

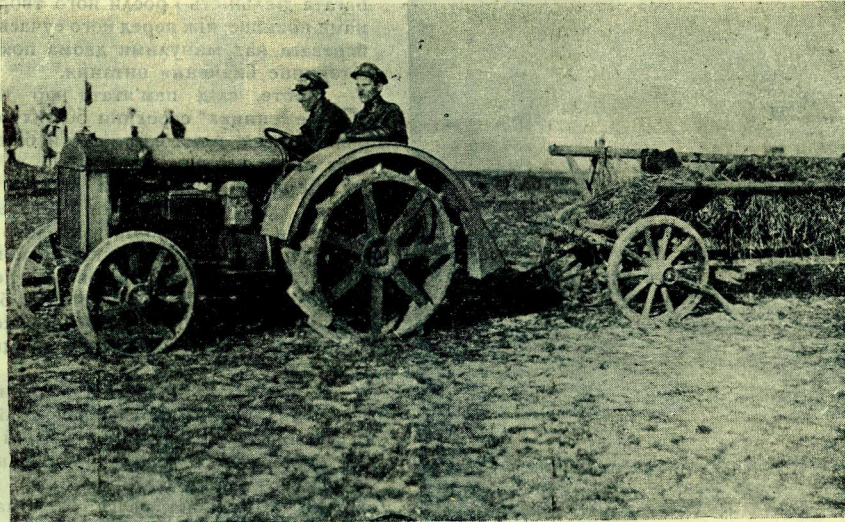
Селяне в гостях у комунарів

в один голос: „Ми бачили там такі успіхи по всіх галузях сільськогосподарства, що їм могло б позаздрити навіть найкраще поміщицьке господарство в західній Європі. Там буде весь цілком новий соціальний побут на основі комунізму“.

А колишнє глузування селян-індивідуалів перетворилося в пошану до комунарів.

Тисячі селян прийшли 1 травня вітати героїв — комунарів, коли комуні передавали від ВУЦВК орден Червоного Прапора й похвальну грамоту.

Наше селянство взагалі звикло переко-

На парад!

нуватися лише на конкретних прикладах: покажи роботу, покажи досягнення, — тоді повіримо.

Колективні господарства переконують своїми успіхами конкретними, часом несподівано.

Сільськогосподарські комуні утворювали шлях індивідуальному господарству.

Селяни цікавляться роботою комунарів.

Позитивні наслідки роботи комунарів переконують селян і таким чином культурний вплив комуні на населення став вже реальним і значним.

НОВОЯВЛЕНИЙ „ВУЛКАН“

НА ЛУБЕНЩИНІ у с. Висачках є велика кам'яна скеля, яка утворилась буцім би то від вулкану, що існував колись за прапрадідів.

Хто тільки не знає цієї скелі!.. На провесні у кожній школі тільки й балачок про екскурсії у Висачки.

Кожного літнього дня то семирічка, то загін піонерський, то так якась „група туристів“ мандрує до Висачок за якихось небудь 80—90 верстов від дому.

Цікаво те, що коли були підземні удари в Криму, по селах Лубенщини баби чутку пустили, що буцімто і в Висачках вулкан „закурив“ і не сьогодні — завтра почне каміння кидати...

Дехто із діячів уносив навіть пропозиції на колодках, щоб позавозити усі щілини які єсть у скелі гномом — тоді газ не пройде і все буде „благополучно“.

Але „вулкан“ чомусь стоїть нерухомо і досі.

Цілком зрозуміло, що відсутність будь-яких цікавих подій, звичке оточення, одноманітне сільське життя — добрий ґрунт до утворення і розповсюдження бабами та дідами, що не мають свєспільних і культурних інте-

Екскурсія студентів в дорозі. Внизу, ліворуч — Висачківська скеля

ресів, таких сенсаційних чуток. У таких випадках не зайве було б провести пояснюючу роботу хоч би й тим самим екскурсантам. Серед мандрівників на скелю у Висачках більшість селянської молоді. Отже й добре було б, колиб вона понесла з мандрівки не чулки сенсаційні та дурниці, а правдиві відомості про скелю, її справжнє значіння то-що. Може тоді не було б бабам та дідам ніяких даних для балаканини, що іноді утворює серед темного та довірливого народу цілий сполох.

Микола Ясь

ВІД РЕДАКЦІЇ. В № 39 „Всесвіта“ редакція починає друкувати роман Л. Величка „Змова Десмоля“, в сучасного турецького життя.

багата діяльність і росли його твори,—усе це відкриється перед нами повніше, ніж перед його сучасниками, бо це—наша невід'ємна перевага над минулими двома поколіннями, перевага, що її дає історичне вивчення питання.

Проте, слід пам'ятати, що ті, хто читав свіжими числами „Современника“ середини 50-тих років або „Русского Вестника“ років 60-тих, півстоліття або й більше, мали теж не аби-яку перевагу перед нами.

Де-яким знаменитим творам художнього слова забезпечувала історія довгу владу над читацькими масами. Часто—густо біографія таких творів виходить куди довшою за біографію їхніх творців, а ще ж кожна нова епоха вкладає в літературний пам'ятник, що дійшов до неї, своє розуміння, через те, наприклад, у „Війні та мирі“ ми бачимо нині не те, що бачили в ній читачі 90-х років і якось по своєму розбиралися в цьому романі Толстого люди 70-х років, себ-то його сучасники.

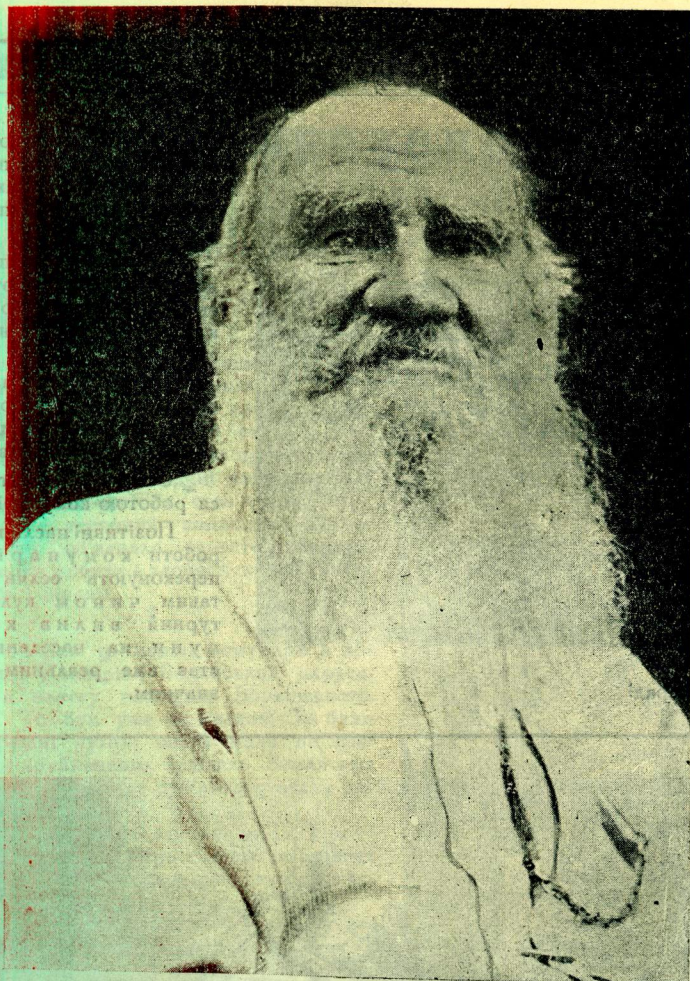
З погляду історика літератури однаково цікавими повинні бути мінливі на протязі десятиліть оцінки, але ж треба мати на увазі, що літературно-художній твір пишеться перш за все для сучасників, а не для прийдешніх поколінь.

Тим-то й творить його автор почасти свідомо, почасти не-свідомо, беручи на увагу різноманітні особливості резонансу, властиві тій чи іншій епосі, і коли з'являється такий твір, тоді він багато в де-чому брешить інакше, ніж чуємо його ми в інших, так би мовити, акустичних умовах.

Саме цього особливого тону, властивого творам Л. М. Толстого в умовах його часу, ми майже не в силах уловити, хоч як би ми ні напружували своє читацьке вміння. Огуг-то й в перевага його сучасників над нами.

НАКАНУНІ „ВУЛКАНИ“ 2.

Проте ж, наша неможливість перевтілитися цілком у самопочуття читача-сучасника не звільняє нас від обов'язку зробити таку спробу, коли ми хочемо про небіжчика письменника скласти собі уяву не лише з погляду нашої епохи, від нього далекої.

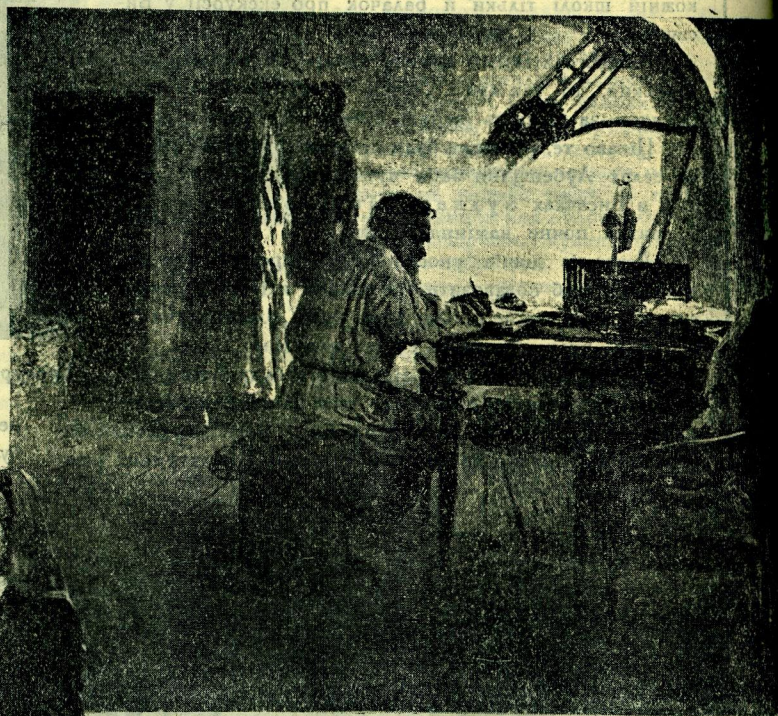

Л. Толстой 1909 р. Внизу—Лев Миколайович розказує внукам казку.

1.

СТОЛІТНІЙ ювілей з дня народження Л. М. Толстого, викличе, звичайно, потоки переоцінок старих поглядів на його творчість, принесе цілу низку дослідів і ми, напевно, довідаємось з них багато де-чого такого, чого не знали сучасники небіжчика письменника.

Різноманітні живі зв'язки з літературним побутом і з громадськими течіями, що серед них розвивалася його

В Ясній Полянці. Карт. худ. І. Е. Репіна.

Цей наш обов'язок тим більший, чим глибший слід залиши після себе письменник в культурній спадщині.

Вольтерові, наприклад, ідеї здавалися неоригінальними на початку XIX-го століття, але сталося так через те, що вони цілком увійшли в життя найближчих після нього десятиліть, і, коли б сучасники Наполеона-імператора не брали цього увагу, вся гострота і сила, що нею віяло від ідеї на тлі Вольтерової епохи, була б для них мало зрозуміла.

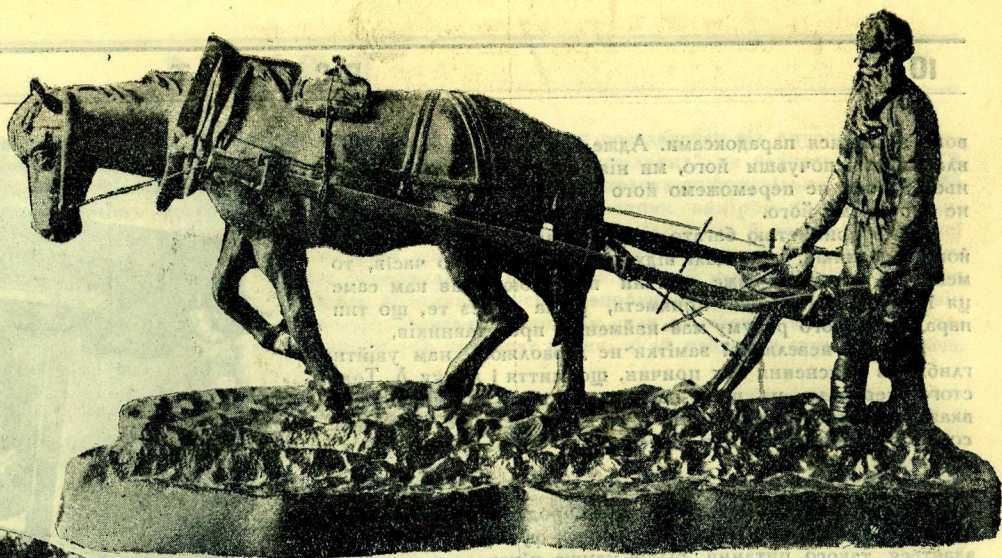
Треба сказати так: що більше письменника читали за його життя й після його смерті, то менше здатні пізніші покоління безпосередньо сприйняти його оригінальність.

До Льва Толстого стосується це в найближчій мірі. Ще його життя нагромадилася багата література про нього

вгадуючи вже за те, як збагатилася вона і як кожна написана про нього сторінка до його всесвітньо-відомих творів читацького ока тут і там міняв свої майстра під впливом фарб численних і реставраторів.

судом обурюватися проти цього. Це жодної ні один літературний твір не пережив своєї епохи. Це пристосовує його майже всіх епох і славу його робить тривалим тираж тих маленьких майже непомітних для нас природна своєрідність письмів зростають справжні розміри його твору. Важко, наприклад, нам уявити його, як одного з найвидатніших твор-

Бронзова скульптура. Робота Космінського заводу на Уралі.

пам'ятаємо ми вже парадоксально велику славу Толстого й парадоксальне життя великого пана, який то оре землю прадідівською сохою, то пише знамените „Воскресение“, то кидає Ясну Поляну і йде на мандрівку. З того часу, як ми пам'ятаємо себе, наші погляди склалися скрізь і всюди під впли-

Могила Л. М. в Ясній Полянці. Внизу — стіл Л. М. біля його ліжка.

ців... парадокс в усіх ділянках, що їх торкалася його думка. Ми відчуваємо парадокси, як такі, у Ніцше, у Оскара Уайльда, але Толстой парадокс—що тут спільного?

А втім, це лише питання форми. Чужий ґрунт, звідки занесено до нас парадокси Ніцше, і дбале, майже чепуристе їхнє словесне оформлення зберегли нам можливість ще й нині відчувати їхнє ефектне, незвичне обличчя, тим часом парадокси Льва Толстого дивляться на нас такими самими простими обличчями, яким для всього світа було незабутнє мужицьке обличчя їхнього творця,—а до цього ми не звикли.

Хоч ми й не схильні до словесної гри, проте доведеться сказати, що навіть його маніра оформляти свої парадокси була парадоксальна. Ще з тих часів, як ми пам'ятаємо себе,

Лев Толстой і А. П. Чехов в Ялті 1909 р.

вом ідей, що ще перед нами увійшли в життя й у літературу і перестали здаватися парадоксальними, ставши розмінною монетою під впливом тих ідей, що вперше вийшли від Льва Толстого і через те такими влучними стрілами впадвалися, що в той момент, як з'явилися вони

вони здавалися парадоксами. Адже парадокс має особливу властивість: почувши його, ми ніяк не можемо пройти повз нього, поки не переможемо його опором нашої думки або не перейдемо його.

Цією прикметою багато творів Льва Толстого вражало його сучасників, і що далі відходимо ми від його часів, то менше з згаданих вже причин помітною стає нам саме ця їхня рідка і висока прикрета, рідка через те, що тип парадоксального розуму має найменше представників.

Розміри невеличкої замітки не дозволяють нам увійти глибше в пояснення тих причин, що життя і думку Л. Толстого скерували на шлях парадоксів, тому ми спробуємо вказати лише на наявність цих парадоксів, не ставлячи собі за ціль перелічити їх геть усі.

3.

Релігія, наука, мистецтво, школа, родина, суспільність, буржуазна держава з її різноманітними функціями—не було здається такого питання, більш менше цікавого для культурного середовища на протязі півстоліття, що його не торкнувся б Л. Толстой у своїх творах. Виміривши ці важкі дороги власною думкою, завжди недовірливий до чужих висновків, особливо ж до догмів найрізноманітніших катедр, Л. Толстой склав собі, той світогляд, що його трудно охопити побіжним оглядом. Трудно уявити собі, скільки матеріалу пішло на цю велетенську будівлю. З погляду сучасного багато де-чого в ній здаватиметься суперечливим, безглуздим витвором розуму, що занадто захопився парадоксом, а проте будова вийшла надивовижу. Коли до світогляду Л. Толстого підійде спостережник, що хоч трохи знає Росію другої половини XIX-го століття—її мистецтво, рухомі позиції її громадськості й науки в їхній боротьбі з державою, йому зразу спаде на очі саме той парадоксальний ухил толстовської думки, ухил до тієї постійної у Л. Толстого незгоди з загально прийнятими поглядами і невпинний бунт думки, що не вступається нікому.

Коли наша громадська і наукова думка працює над ідеєю прогресу і росчищає шлях для перемоги позитивного знання, він укупі з іншими пускається в гушавину тих питань і формує свій погляд, не турбуючись за те, що він ризикує своєю популярністю.

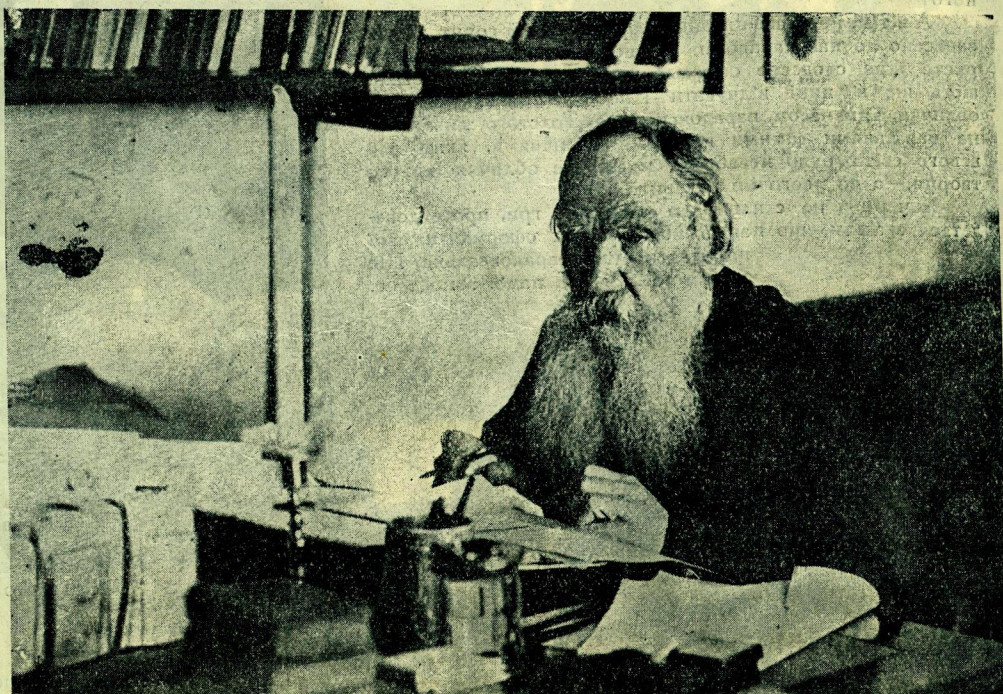
Коли в 90-х роках сільські злидні і зріст промисловості по містах дуже збільшили статистику карних злочинів, особливо злочинів політичних, коли звіти про судові процеси заповнили собою шпальти столичних і провінціальних газет, Лев Толстой створив шедевр своєї майстерності, написавши роман „Воскресение“. Це найбільша книжка у виявній літературі кінця XIX-го століття на всій кулі земній, книжка, де в парадоксальній сутічці чудово добраних фактів зазнає безнадійної поразки авторитет буржуазної держави з її офіційною церквою, офіційною наукою, з її лицемірним судом. На сторінках роману виступила вся гідотна роль держави: своєю кричущою системою взаємин держава ця сама штовхає людей порушувати закони, а потім бере на себе функцію суворого судді, не цураючись позиції головного провокатора. Для нас куди цікавіше придивитися до того тла, що ним Л. Толстой оточив свого героя, і поставити себе хоч на хвилину на місце буржуа, що цікавиться державними справами,—тоді нам стануть ясно перед очима сторінки викривного патосу й парадоксів, що непереможно примушують людину зректися старої орієнтації навіть там, де, здавалось би, вона має під собою непорушний ґрунт.

Може якраз наші читачі, що знають творчість Ептона Сінклера, зуміють краще оцінити „Воскресение“, написане за п'ять років перед „Джунглями“, зуміють краще зрозуміти силу впливу великого небіжчика, що багато де в чім став у пригоді знаменитому нині американцеві. Доходячи в своїх висновках до останньої точки, Лев Толстой не раз давав своїм

Толстовський музей при Академії Наук СРСР

опонентам дуже зручну зброю проти себе. І коли ці парадокси й майстерне вміння володіти ними давали йому недосяжну силу, то іноді вони штовхали письменника на шлях слабости.

Л. М. у своїм робочім кабінеті

Суворий і подекуди справедливий, оголосивши суд над сучасним буржуазним мистецтвом і збудувавши своє розуміння мистецтва, проти чого не перечать навіть сучасні знавці, він, наприклад, договорився через свою простолінність до того, що категорично заперечував цінність Шекспіра, викликавши свого часу стільки галасу цим поглядом.

Але чи можна застосувати таку однобоку бухгалтерію до Л. Толстого і що вона нам дасть? Хіба, не зважаючи на його помилки, можна забути те, що він зробив? Прийшовши на світ тоді, коли цей світ знемагався від зайвих несправедливо нагро-

маджених багатств і в муках розкладався від внутрішніх суперечностей, коли „будинки божевільних“, як називав Л. Толстой буржуазні держави, сліпо готувались до божевільної феєрії війн XX-го століття, небіжчик-письменник виміром художника і мислителя старанно досліджував цивілізацію й скеровував на неї руйнацький промінь своєї критики, знецінюючи фальшиві цінності і розбиваючи її фетишів. В цій велетенській ревізії, що зрушила зі звичних місць непорухлі стовпи старого світу, він пераз застосовував чудодійну силу парадокса, знаючи, що парадокс, це той препарат думки, який найдужче стимулює читача.

БОРІТЬБА ЗА ВРОЖАЙ

фото „Рамат“

Багатотисячна аудиторія селян-досвідників, і с.-г. досвідні станції, с.-г. колективи, радгоспи на селі—й наукові сили с.-г. наукових закладів, земельних і кооперативних органів, держпланів,—вся ця розмаїта армія веде боротьбу за врожай, ця безкровна армія хоче здобути максимум с.-г. продукції, забезпечити в достатній мірі споживача с.-г. продуктами і селянинові краще матеріальне становище. Сільське населення на Україні в 1924 року по 1926 рік—зросло на 1,1 мільйон чоловік і населення по містах і промислових районах зросло на 1,2 мільйон чоловік.

Збільшення сільського населення негативно впливає на структуру сільського господарства. Зменшуючись в розмірі й без того дрібні селянські господарства, з низькою технікою, не зможуть дати товарового хліба, а здебільшого сами купують його.

Зменшення врожаю обумовлюється, звичайно, специфічними причинами, але характерне тут те, що у нас динаміка врожаїв стрибає вниз і вгору, що сільське господарство легко підпадає впливові будь-яких зовнішніх причин, не в силах організовано протистати несприятливим умовам стихії і не в'яже систематичної кривої вгору. Отже зрозуміло—чому так багато уваги, коштів і сили надається державою сільському господарству, чому поставлено питання реконструкції його. Це питання вже декілька років актуально стоїть перед радянською суспільністю. Директива партії: допомогти соціалістичній індустрії вести за собою на село прості товаровиробники—та про переведення с.-г. виробництва на рейки усупільненого господарювання, як найяскравіше свідчить про те, що справу з сільським господарством треба, як найскорше, впорядкувати.

Полтавське фото т-во

Полтавщина. Молотьба у членів машино-тракторного т-ва

Отже слід з'ясувати чи можна за наявних умов сільсько-господарського виробництва підвищити врожай і взагалі збільшити продукцію сільського господарства.

Живими прикладами довести можна, що справа вирішується легко.

За відомостями з хутора Н. Мерефа на Харківщині селянин-досвідник І. В. Щербаненко 1927 року за одне літо взяв чотири врожаї різних культур з ділянки, площею в 50 кв. саж-

Кагарлицький совхоз

нів, а саме: ранньої американської рожевої картоплі, пізньої брауншвейської капусти, (розсади і качани) і редиски круглої рожевої на суму 140 крб.

Отже—коли перевести такий приклад на десятині, то мож на дістати валового прибутку з десятини городньої землі до 6.500 крб. Обробка й догляд за рослинами були звичайні: їх добре пололи, сапали, а в спеку поливали.

Селянин-досвідник з с. Золотухи на Лубенщині вважає за краще сіяти могоар, що його він дає врожаю 300 пуд. гарного сіна в посушливі погоди.

Через протруювання зернових культур перед засівом розчином дерев'яного попелу і соли селянин-досвідник Поліщук І. І. із с. Синьків на Глухівщині має врожаї проса 32 пуд. з ділянки на 500 кв. саж., тоді як у селян нічого не вродило.

Селянин Семикоз І. В. з хутора Кукобівки, Решетилівського району мав урожаю озимої пшениці 201 пуд. з десятини, Дузенко І. К., з с. Базилівщини Машівського району—мав без угноєння 225 дес. оз. пшениці і Федій І. Т. з села Обазівки, Полтавського району—222 пуд.

Покажчики наших можливостей—збільшити валову продукцію в сільському господарстві—с.-г. колективи і радгоспи. За даними бесарабської „Комуни ім. Котовського“ на Тульчинщині чистосортна пшениця „Українка“ на американському пару дала в цьому році 180 пуд., а на звичайному пару загинула.

Колектив „Пролетарський Труд“ м. Круті на Молдавщині посіяв чистосортну озиму пшеницю. На весні не було дощів, тривала довгий час посуха. Озима колективу майже гинула; агрономічними заходами, колектив врятував озиму пшеницю й має понад 350 пуд. гарної чистосортної пшениці, яку він здає с.-г. кооперації для роздачі бідним селянам, що потерпіли від неврожаю, на насіння.

За даними Укрколгоспу середні врожаї с.-г. колективів України так відрізняються від врожаїв індивідуальних госпо-

фото „Рабіс“

В колхозах на Київщині

дарств: озима пшениця в колективі дає 91 пуд. в індивідуальному господарстві—65 пуд.; кукурудза—106 пуд. і 85 пуд.; сонячник—66 пуд. і 49 пуд.; взагалі на 25% врожай колгоспів обгання врожай селянський.

В окремих випадках ця різниця становить 100%.

Радгоспи яскраво показали, що врожайність у них значно краща не лише за селянську, а й за колективну і дорівнює по житові як пересічна 130 пуд. з десятини і по озимій пшениці—близько 200 пудів. Навіть в 1921 році, коли в селянських господарствах нічого не вродило по деяких районах радгоспи давали пересічно 70 пуд. з десятини.

Найкращим показником збільшити врожай в сільському господарстві є с.-г. досвідні станції. Майже щороку вони дстають новини на дослідах в сільському господарстві, які позитивно впливають на врожайність і збільшення валової продукції сільського господарства.

Факти яскраво свідчать, що навіть за найвищих технічних і матеріальних ресурсів сільського господарства

цього можна досягти, коли селянин уважно поставиться до свого господарства, коли він подбає за підвищення агрикультурного рівня, коли широка селянська маса, як організм, активно, за принципом самодіяльності заходиться коло справи реконструкції сільського господарства на засадах колективізації.

Ще досі ми бачимо рутинність, косність...

Чекать на допомогу від держави, на „ми лось божу“ уповають, замість гуртуватись в колективи.

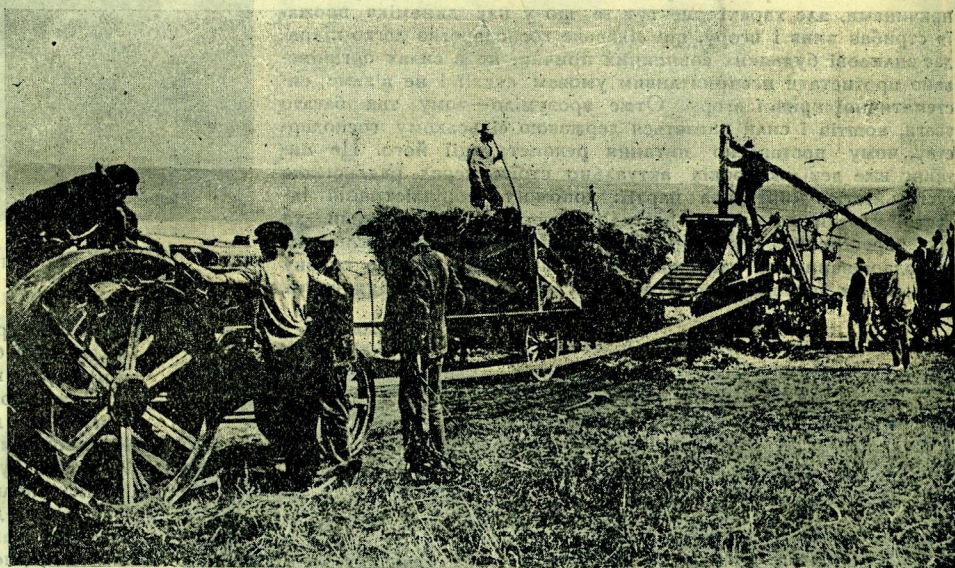
От чому, не зважаючи на те, що засівна площа по Радянському Союзу дійшла довоєнного рівня, валова продукція хліба перевищила норму 1916 року, вивозимо хліба за кордон незрівняно менше, ніж довоєнного часу—все ж таки держава відчуває певні труднощі на хлібному ринкові

Та не лише це, як відомо, цього року маємо в степу понад 10 округ України, що їх спіткав недорід.

Отже, треба рішуче позбутися стародавньої спадщини, дідівщини.

Наука довела, що лише за умов вищої організації техніки в сільському господарстві можливо підвищити рівень його матеріального стану, підвищити врожай.

фото „Ратая“

В колхозах на Київщині

фото „Ратая“

Комуна „Маяк“

Селяни це бачуть на досвіді радгоспів, колективів, досвідних станцій, де трактор, складна сільсько-господарська машина переважає на роботі, де агрономічні знання висуваються наперед, де вони керують технікою виробництва.

Отже через вищу організацію техніки, через машинізацію, електрифікацію с.-г. виробництва, через достатнє угноєння, через усупільнення засобів виробництва, через підвищення агрикультурного рівня широким селянським мас, за допомогою с.-г. кооперації на боротьбу з стихійним лихом, на боротьбу за подвоєні, потроєні врожаї, за збільшення валової продукції сільського господарства.

М. Огурдов

„Успіхъ въ проповѣданіи Евангелія въ Россіи не
будетъ, до тѣхъ поръ, пока не будетъ
„Ангелъ, который проповѣдуетъ Евангеліе“
Н. А. С. Ш. Купецъ, въ тѣхъ же мѣстахъ, гдѣ
онъ проповѣдуетъ Евангеліе“

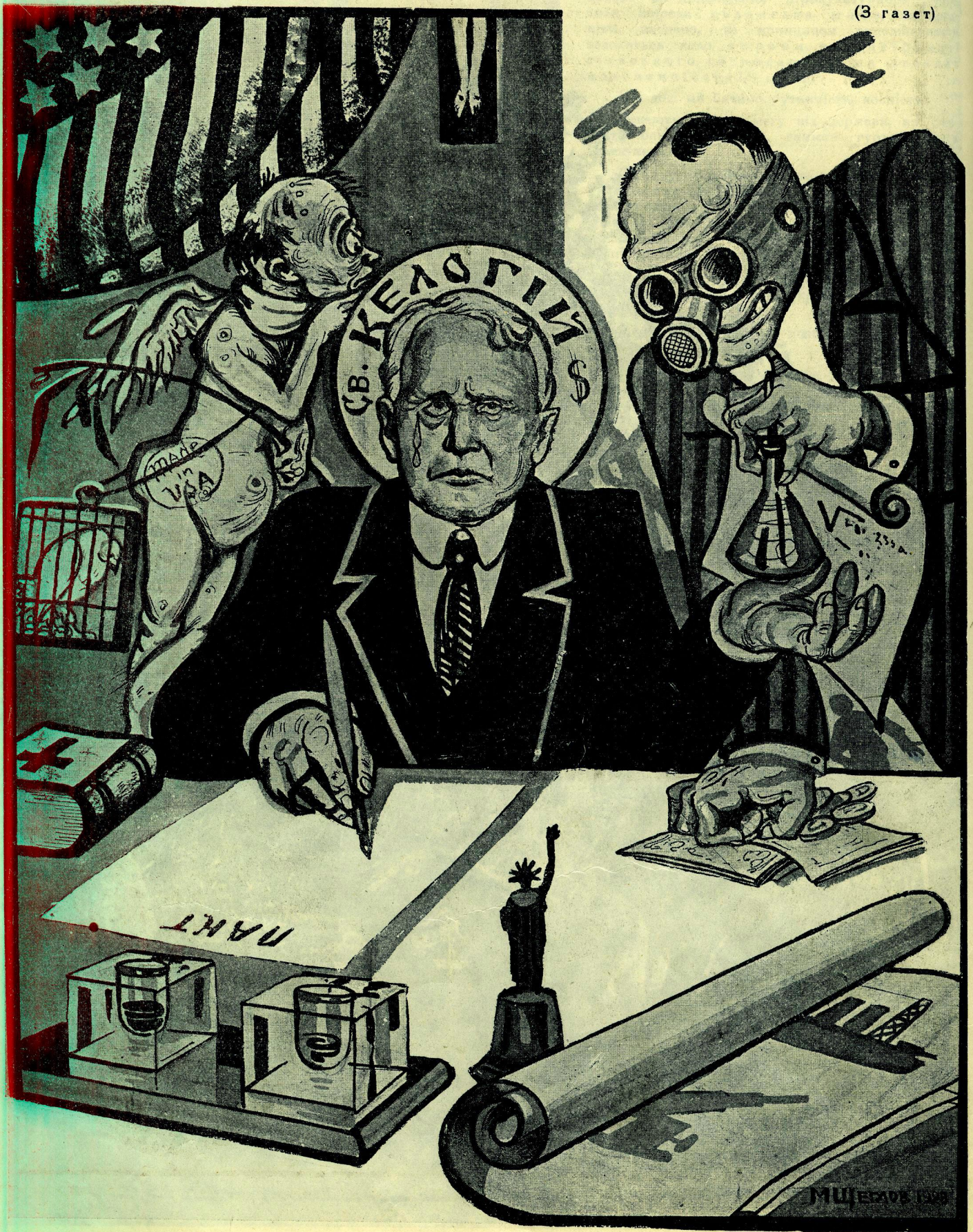

ЗА ЄВАНГЕЛІЄЮ

„27 серпня в Парижі підписано пакт Келлога про заборону війни, як засобу національної політики“.

„В Америці винайдено незвичайної сили газ, — уряд П. А. С. Ш. купує цей газ за мільйони доларів“.

(3 газет)

Келлог: „Істинно каже святе письмо: „Хай твоя права рука не знає, що робить ліва“...“

Малюнки М. Щеглова. Текст В. Улькуса

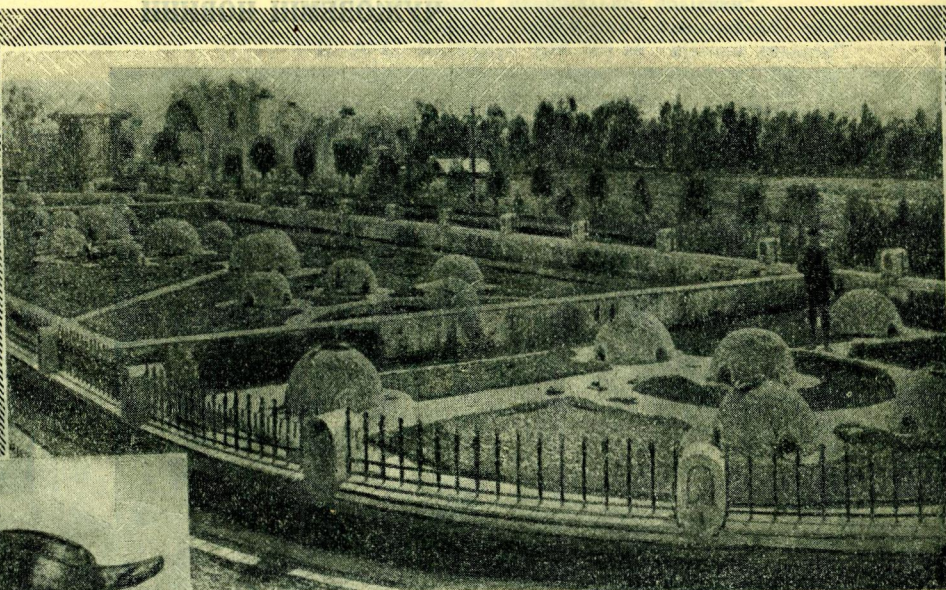
ЧУЖОЗЕМНІ НОВИНИ

Вгорі—робітники розважаються. (Чужоземне фото). В центрі—пам'ятник Сакко і Ванцетті; ліворуч—спритний фотограф, праворуч, угорі—прилад, що сушить руки без рушника, внизу — кандидат демократів Сміт обробляє своїх „виборців“. В овалі—„Втомився, як собака, але ж скільки познав“...

ГАДЮЧА „ВІЛЛА“

На південній стороні о-ва Сан-Вінсента в Південно-Американській Республіці Бразилії, у підніжжя гори Монсераті, серед незайманих лісів і розкішної рослинності розлігся порт Сан-тос. Приставши до нього океанським пароплавом ви їдете 20 кілометрів в бік чудесною дорогою серед гігантських дерев і цілого моря кавових плантацій. Проїхали 75 кілометрів, піднялися на 800 метрів—ще здалека ви бачите білий будинок прига-

рівчак. На доріжках вилискують срібні кільця. Такі ж кільця гойдаються на деревах...

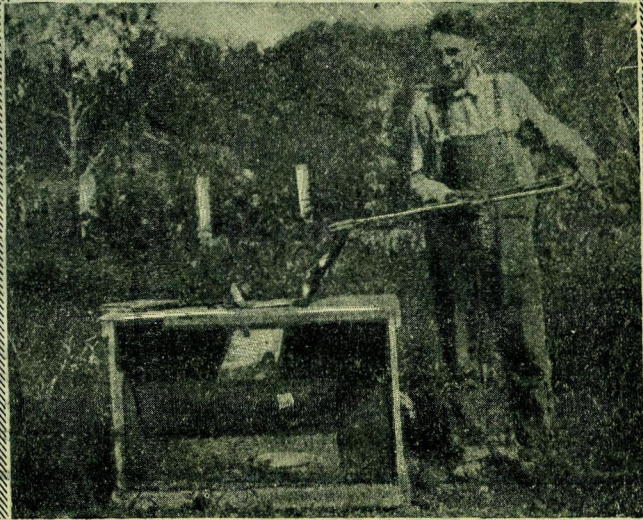
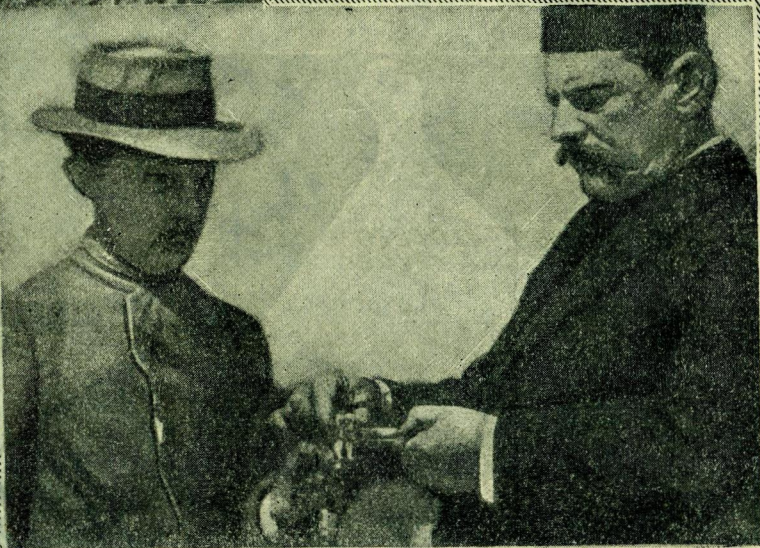
ЦЕ—ГАДЮЧА ВІЛЛА

Тут живуть змії—переважно дуже ядовиті. Їм живеться просторо й вигідно. Яка ж рація так турбуватись за ці істоти, що кілька краплин їх яду вбиває майже негайно?! Отже в одній лише Південній Америці щороку понад 20 тис. людей стає жертвами ядовитих плазунів,—з них 5 тис. вмирає!.

Гадюча „вілла“—це рятувальна станція людства де виготовують протиотруту від гадючих укусів.

Ол. Корсун.

ної архітектури в колі пальмових дерев, там десь за хмарами—гори. Що більше наближається—дивується незвичайній картині: перед вами бездоганної чистоти парк, невеличкі деревця, доріжки, газони, між доріжками хатинки—горбочки на 5 футів височини з 4-ма виходами. Навкруги залізна огорожа, кам'яний, невеличкий мур і глибокий

ХАРКІВСЬКИЙ ЗООЛОГІЧНИЙ САД

(вул. К. Лібкнехта, 35)

ВІДЧИНЕНО

ЩОДНЯ

ВІД 9 ГОД. РАНКУ

ДО 8 ГОД. ВЕЧОРА

ГОДУВАННЯ

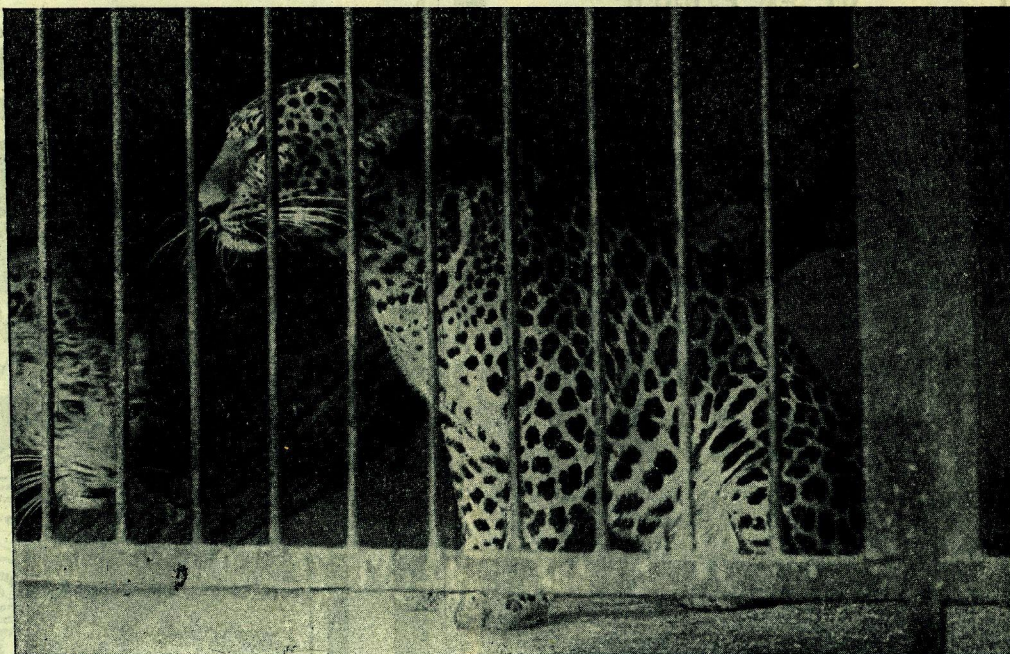
ВЕЛИКИХ

ХИЖАКІВ

ЩОДНЯ

О 5 год. ВЕЧОРА

(КРІМ ПОНЕДІЛКА)

**В ГАРЯЧІ ДНІ КУПАННЯ СЛОНА, ВЕДМЕДІВ
ТА ІНШИХ ТВАРИН**

В СВЯТА ДІТЕЙ ВОЗЯТЬ НА ВЕРБЛЮДІ Й ПОНІ

ГРАЄ ОРКЕСТР ДУХОВОЇ МУЗИКИ

Зоосад значно поширено і впорядковано та поповнено твари-

:: :: :: нами місцевої й чужоземної фауни :: :: ::

**ВІДЧИНЕНО
ЗООЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ**

ПЛАТА ЗА ВХІД:

Для дорослих . . . 30 коп.

**Для дітей і червоно-
армійців . . . 15 коп.**

**Екскурсіям, погодженим з
Екскурсбюром, 50% знижки**

ИСКУССТВЕННЫЕ ПАЛЬМЫ ОТ 3-х РУБЛЕЙ ВЫСЛАЮТСЯ НАЛОЖЕННЫМ ПЛАТЕЖОМ

Конторская ул. (Краснооктябр.), № 5,
Рыбальченко

НОВЫЙ ПОЛНЫЙ САМОУЧИТЕЛЬ КРОЙКИ И ШИТЬЯ ЖЕНСКОГО И ДЕТСКОГО ПЛАТЬЯ И БЕЛЬЯ

всех фасонов в обработке и под редакцией
И. Д. Дейкиной.

В книге 294 рисунка и чертежа.

Цена с пересылкой 3 р. 25 коп.

Книжный склад

„Книговед“ Москва, ул. Герцена, д. 22-42.

НОВАЯ КНИГА

САМОУЧИТЕЛЬ КРОЙКИ МУЖСКОГО ПЛАТЬЯ

С 73 РИСУНКАМИ И ЧЕРТЕЖАМИ

Цена 1 р. 80 к., с пересылкой 2 руб.

Москва, ул. Герцена, д. 22-42, книжный склад
„Книговед“.

САД-РЕСТОРАН „АРКАДИЯ“

ул. К. Либкнехта № 11.

ЕЖЕДНЕВНО
ЗАВТРАКИ,
ОБЕДЫ
и УЖИНЫ.

Во время обеда и ужина
играет струнный оркестр.

Ресторан открыт до
2-х ч. ночи.

Отделение при вокзальном буфете (6-я
платф. в специальном павильоне) от-
пускает в любое время горячие блюда
по карте.

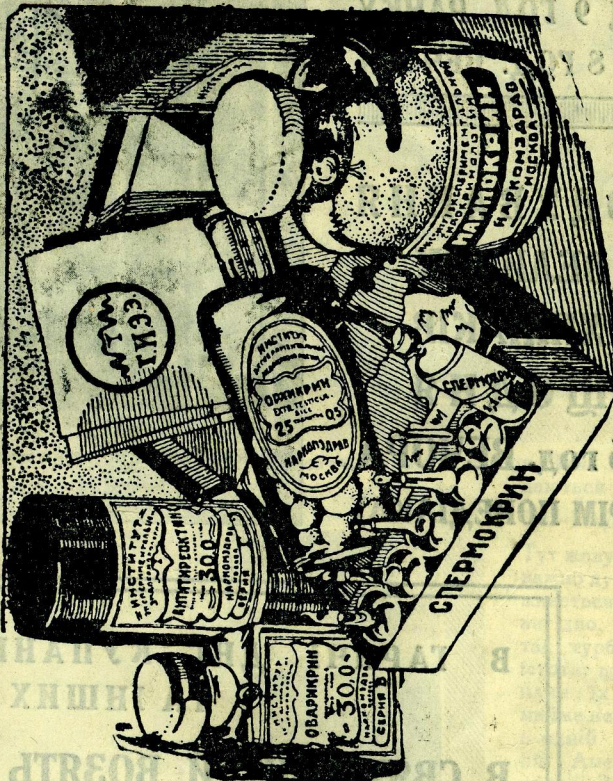
ХАРЬКОВСКАЯ ПРОИЗВОДСТВЕННО- КООПЕРАТИВНАЯ АРТЕЛЬ

Контора и завод ул. Яковлева (б. Михайловская) № 54.

ВЫРАБАТЫВАЕТ:

проволоку светлую, бронзовую, ква-
дратную, пружины и разные гвозди как из
своего сырья, также и из сырья заказчиков.

„ПРОВОЛОЧНИК“

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ИНСТИТУТ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЙ ЭНДОКРИНОЛОГИИ НАРКОМЗДРАВА

Институт доводит до сведения врачей, лечебных учреждений,
аптекоуправлений, что им приступлено к массовому производству

ИНСУЛИНА

инсулин одобрен Инсулиновым Комит. Учено-Медиц. Совета НКЗ РСФСР
Стандартизован в международных единицах. 1 кб. см. содержит 20 межд. единиц
инсулин выпущен в упаковке 5 кб. см. — цена 1 руб. 45 коп. флакон.

Аптекоуправлениям при оптовом заказе на инсулин скидки 20 %
Ин-т также изготавливает все ОРГАНОТЕРАПЕВТИЧЕСКИЕ ПРЕПАРАТЫ:

АДРЕНАЛИН, АНТИТИРЕОКРИН, ПИТУИКРИН, ТИРЕОКРИН и пр.
Большинство препаратов стандартизовано.

Препараты готовятся под наблюдением специалистов и имеют благопри-
ятные отзывы клиник.

Со скидкой препараты отпускаются Аптекоуправлениям, врачам
и лечебным учреждениям.

О требованиях просим обращаться
Москва, Б. Николо-Воробьевский пер., № 10, Государственный Институт
Экспериментальной Эндокринологии НКЗ тел. 4-03-54.

Проспекты-прейскуранты высылаются бесплатно по
первому требованию.